

مقدمه

آمارهای ارائه شده در این فصل شامل خدمات شهری می‌باشد. اطلاعات مربوط به شهرداری های استان، از دفتر امور شهری و شوراهای استانداری تهران اخذ شده است. لازم به ذکر است به دلیل عدم ارسال اطلاعات از سوی برخی شهرداری‌ها اطلاعات آن‌ها در جدول ۱-۱۹ موجود نمی‌باشد. ضمناً از آنجائیکه شهر تهران به دلیل ویژگی‌های خاص خود حائز اهمیت می‌باشد، برخی اطلاعات مربوط به شهر تهران به طور جداگانه و به تفکیک ۲۲ منطقه شهرداری در این فصل ارائه شده است.

تعاریف و مفاهیم

زیاله: هرگونه مواد جامد یا نیمه جامد غیرقابل استفاده که ناشی از فعالیتهای اجتماعی و تولیدی خانگی، کشاورزی و صنعتی باشد و از روند فعالیتهای مذکور خارج شده باشد، زیاله نامیده می‌شود. مواد مزبور حتی اگر قابل بازیافت باشند، باز هم در شمول چنین تعریفی قرار می‌گیرند.

پارک شهری: وسعت این پارک‌ها از یک هکتار به بالا می‌باشد. منطقه شهری بخشی از شهر است با ساختمان‌های همگن و خدمات لازم برای زیست جمعیت اسکان یافته در

آنها. عملکرد پارک‌های منطقه ای شهری عبارت است از ایجاد تنوع و فاصله بین ساختمانهای عادی شهری و تمرکز فضای سبز بین آنها جهت تغییر طبیعی هوای آلوده در جایی که تراکم جمعیت بیشتر و ساختمانها فشرده تر باشند، پارک‌های منطقه ای شهری به عنوان یک چشم انداز سبز اهمیت و نقش موثری پیدا می‌کند. این پارک‌ها دارای زمین بازی برای گروه‌های مختلف سنی، بخش‌هایی برای استراحت خردسالان و بزرگسالان و سایر خدمات عمومی است. لازم به ذکر است پارک‌های شهری به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم میشود.

پارک محله ای: پارک‌هایی می‌باشند با وسعت کم و قابلیت دسترسی زیاد، بیشتر به صورت پیاده. استفاده کنندگان این پارک‌ها را خردسالان و افراد مسن تشکیل می‌دهند. تجهیزات این گونه پارک‌ها نیز در این جمعیت برنامه ریزی می‌شوند.

پارک‌های عمومی محله ای در داخل شهرها به طور معمول بیش از یک هکتار گسترش ندارند. معمولاً تجهیزات پارک‌ها عبارتند از: زمین بازی برای کودکان زیر ده سال، بخش‌های اختصاص یافته برای استراحت، کفیوش چمنی و تعدادی درخت سایه انداز.

لازم به ذکر است پارک‌های محله ای به دو گروه توده درختکاری و توده غیر درختکاری تقسیم می‌شود.

کشتارگاه: کشتارگاه مکانی است برای انجام ذبح قانونی و بهداشتی احشام که توسط شهرداری با رعایت کلیه اصول بهداشتی احداث گردیده است. پس از ذبح لاشه توسط نماینده بهداشت مورد معاینه قرار گرفته و بعد از تأیید با وسایل نقلیه مخصوص جهت حمل، تحویل قضایی های سطح شهر میگردد.

آرامستان: محلی است محصور که طبق نقشه مصوب شهرداری ها خیابان بندی و درخت کاری و گل کاری شده و مطابق اصول بهداشتی برای متوفیانی که به امانت گذارده میشود ساخته میشود، این محل باید دارای اتاقهای متعدد جهت مشایعین، گورکنان و گذاردن متوفیان باشد و تمام اوقات لوازم دفن از قبیل آهک، آجر و غیره موجود باشد.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۶، تعداد ۱۲۳ ایستگاه آتش نشانی، ۲۳۸ میدان میوه و تره بار با مساحتی بیش از ۳ میلیون متر مربع و ۲۲۳۱ پارک عمومی با مساحتی بیش از ۵۸ میلیون متر مربع در شهر تهران وجود داشته است.

پارک همسایگی: فضاهای سبز زیر ۱۵۰۰ مترمربع که شامل امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که پارکهای همسایگی به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می شود. این نوع پارکها در رابطه مستقیم با واحدهای مسکونی قرار دارند و به عنوان یک فضای نیمه خصوصی در مجتمع های مسکونی یا در کنار گذرهای ارتباطی و یا فضاهای خطی و متمرکز واحدهای مسکونی واقع می شوند.

پارک های جنگلی: به پارکهایی گفته میشود که در حاشیه شهر باشند و حداقل امکانات و مبلمان شهری و گیاهان پوششی به ویژه چمن را دارا هستند. عموماً کاربری شهری نداشته و بیشتر تأثیرات زیست محیطی را دارند.

قطعات پراکنده فضای سبز: فضاهای سبزی که فاقد امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که شامل توده درختکاری و توده غیر درختکاری می باشند.

در مورد فضاهای سبز که از جنس سطح دو بعدی نمی باشد نظیر احداث دیواره های سبز و یا توسعه های مربوط به باغ سبز که گاهاً در روی سطح سخت برخی از قطعات فضای سبز ایجاد می شود می بایست مساحت این قسم از قطعات فضای سبز به صورت زیر مجموعه ای از همان قطعه ذکر شود. همچنین اینگونه فضاهای سبز که در خارج از قطعات موجود فضای سبز باشد (از نوع توسعه سطحی احداث) خود شامل شماره قطعه جدیدی میباشد.

کمربند سبز: برای تعیین حدود شهر، کنترل گسترش شهر، جلوگیری از رشد بی رویه و به هم خوردن تناسب ساخت مورفولوژی شهر ایجاد میشوند. کمربندهای سبز در روند پویای شهر ممکن است نقش اولیه خود را از دست بدهند ولی نقش بالقوه آنها به عنوان فضای سبز تعادل بخش و تفرجگاه شهری و شاخص زنده جهت تشخیص روند شهر پا برجا میماند. ساخت این کمربندها در پیرامون شهرها نقش های زیر را ایفا میکند:

- جلوگیری از انهدام زمین های قابل کشت در حومه در اثر گسترش شهرها.
- تصفیه و تلطیف هوای شهر و غربال بادهای ورودی شهر.
- جلوگیری از گسترش بی رویه شهر، بهره برداری اقتصادی با بازدهی مفید از سرمایه گذاری انجام شده.